

Informacija o aktuelnim problemima stjecanja efektivnosti međunarodnih finansijskih ugovora i mogućnost njihovog rješavanja

I Pravni temelj i povezanost mjerodavnosti

U postupku zaključivanja međunarodnih finansijskih ugovora sukladno Zakonu o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora («Sl.glasnik BiH», broj 29/00 i 32/13«), i Zakonu o zaduživanju, dugu i jamstvima Bosne i Hercegovine («Sl.glasnik BiH, broj 52/05,103/09 i 90/16«), obvezu i mjerodavnost u provedbi postupka do potpisivanja međunarodnih finansijskih ugovora ima Ministarstvo financija i trezora, te u postupku ratificiranja mjerodavnost ima Ministarstvo vanjskih poslova.

Člankom 27. i 30 Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine stara se o izvršavanju međunarodnih ugovora preko nadležnih institucija Bosne i Hercegovine i entiteta.

Nadležna tijela državne uprave prate izvršavanje međunarodnih ugovora i o tome informiraju Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Člankom 39. Zakona o zaduživanju, dugu i jamstvima Bosne i Hercegovine («Sl.glasnik BiH, broj 52/05,103/09 i 90/16«), propisane su procedure za stvaranje obveza po osnovu vanjskog državnog duga, procedura inicijative je pojednostavljena, te je u postupku ratifikacije ugovora dat prioritet ovakvim ugovorima.

Pravila međunarodnih finansijskih institucija zahtjevaju da se u međunarodnom ugovoru specificira datum efektivnosti i uobičajno je da u roku ne dužem od 90 dana od dana potpisivanja, ugovor postaje efektivan. Obzirom na probijanje definiranih rokova česti su zahtjevi krajnjih korisnika za produženje roka za efektivnost prema kreditorima ili davateljima grantova upućeni putem MFT BIH.

Ugovor nije efektivan dok međunarodne finansijske institucije ne dobiju dokaze o ispunjenosti ugovorenih uvjeta efektivnosti. Jaedan od uobičajnih je Pravno mišljenje koje izdaje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine ili potvrda Ministarstva financija i trezora u ime Bosne i Hercegovine kao zajmoprimca ili primaoca granta o ispunjenosti svih uvjeta za efektivnost, zahtijevane po međunarodnom ugovoru kada se sve aktivnosti postupka zaključivanja ugovora okončaju, uključujući i potpisivanje supsidijarnih ugovora sa entitetima ili Brčko Distriktom BIH ili nekom institucijom na državnoj razini.

II Problemi stjecanja efektivnosti

Postupak zaključivanja kreditnih i grant međunarodnih ugovora je složen proces iz razloga što u postupak zaključivanja uključuje pored Ministarstva financija i trezora BiH i sljedeće institucije:

Institucije krajnjih korisnika, Ministarstvo vanjskih poslova BiH, entitetska Ministarstva financija kao i resorna ministarstva ovisno od vrste projekta, Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, Vijeće ministara BiH, Predsjedništvo BiH, Parlamentarnu skupštinu BiH i Ministarstvo Pravde Bosne i Hercegovine i druge institucije zavisno od specifičnosti prava vlasništva nad projektom i funkcionalnih korelacija samog projekta.

U sklopu postupka zaključivanja na državnoj razini vrši se postupak prihvatanja ugovora na entitetskim (vlade i Parlament/Skupština) i nižim razinama vlasti. Izvršavanje i prijenos prava i obveza zaključenih ugovora uređuje se potpisivanjem supsidijarnih, projektnih i drugih ugovora nižeg ranga gdje je entitetska institucija ili institucija korisnika projekta jedna od ugovorenih strana.

Problemi stjecanja efektivnosti u postupku zaključivanja ugovora postoje zbog ne pravovremenih pripremnih projektnih aktivnosti, odloženih administrativnih postupaka relevantnih institucija na državnoj, entitetskoj razini i razini krajnjeg korisnika projekta, kao i odsustva jasnih procedura administriranja u zakazivanju i održavanju sjednica pojedinih institucija u postupku zaključivanja ugovora.

Produžena vremena su naročito izražena u postupku ratifikacije. u *Tabeli broj 1. dat je pregled vremena ratifikacije ugovora sa EBRD u razdoblju stjecanja efektivnosti. Iz pregleda je vidljivo da su pojedini ugovori sa ovom bankom ratificirani u razdoblju od preko 20 mjeseci uz prosječno vrijeme od 14 mjeseci. Pregled je dat za ugovore koji su u postupku zaključivanja na dan 21.06.2021.*

Tabela broj 1. Pregled vremena ratifikacije sporazuma između EBRD i BiH koji nisu stekli efektivnost na dan 21.06.2021. godine

Projekti Europske banke za obnovu i razvitak j (EBRD)	Potpisivanje	Vrijeme od potpisivanja do završetka ratifikacije	Završena ratikacija/objavljen u Službenom glasniku BiH
Ugovor o grantu (Projekat poboljšanja energetske učinkovitosti u Bolnici Zenica REEP (49431))	27.6.2018.	21 mjesec	16.03.2020
Ugovor o zajmu (Projekat poboljšanja energetske učinkovitosti u Bolnici Zenica (49431))	27.6.2018.	20 mjeseci	26.02.2020
Ugovor o zajmu (Projekat Koridor Vc u FBiH Dio 3) (49058)	12.9.2018.	17 mjeseci	26.02.2020
Ugovor o grantu (Regionalni vodovod Plava voda) EBRD-SIDA (46201)	20.11.2019.	8 mjeseci	22.07.2020
Ugovor o zajmu (Koridor Vc - obilaznica Doboje) (50603)	9.5.2019.	9 mjeseci	26.02.2020
Ugovor o grantu (Koridor Vc u RS - Dio 1) EBRD-EWBJF (49053)	1.8.2019.	9 mjeseci	13.05.2020

Pored navedenog, analizirana su vremena zaključivanja kreditnih sporazuma sa svim kreditorima sa kojima je Bosna i Hercegovina zaključila kreditne aranžmane u vremenskom periodu od 2005. godine do 2020. godine. Posebno je izdvojen period od 2005. godine do 2013. godine i period od 2013. godine do 2020. godine kada stupa na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora.

Tabela br. 2 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u periodu 2005.-2013. godina (EIB-BiH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Nacionalni put - Banja Luka Gradiška	17.11.2005.	578	9/06 od 25.8.2006.	624	6.8.2007.
Željeznice 2	28.12.2005.	223	8/06 od 11.08.2006.	1009	8.10.2008.
Sanacija puteva u RS	8.1.2007	202	5/07 od 30.7.2007.	362	11.12.2007.
Električna energija 2	22.12.2006	606	6/07 od 23.8.2007.	791	24.02.2009.
Sanacija puteva u FBiH	26.3.2007.	222	12/07 od 8.11.2007.	542	12.9.2008.
Vodovod i kanalizacija u FBiH	18.8.2008.	197	1/09 od 25.2.2009.	1566	10.12.2012.
Koridor Vc	18.12.2008.	254	7/09 od 2.9.2009.	614	27.8.2010.
Mala i srednja poduzeća (SME)	26.11.2009.	243	7/10 od 29.7.2010.	643	26.8.2011.
Voda i sanitacija RS	22.9.2010.	353	6/11 od 15.9.2011.	357	15.9.2011.
Bolnice u RS	25.10.2011.	161	4/12 od 6.04.2012	363	16.10.2012.
Žurna pomoć u slučaju poplava prevencija	27.10.2011.			108	12.02.2012.
Prosječan broj dana		303		634	

Sporazumi sa EIB koji su zaključeni u periodu od 2005.-2013. godine, ratifikovani su u prosječnom trajanju od 303 dana, dok je prosječan vremenski period od potpisivanja do efektivnosti trajao 634 dana (Tabela br. 2 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (EIB)). Sporazumi zaključeni sa EIB-om u periodu 2013.-2020. godine dati su tabelom br.3 sa vidljivom pozitivnom promjenom u području prosječnog vremena ratifikacije, i negativnim promjenama u području stjecanja efektivnosti nakon ratifikacije. Prosječan broj dana od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku iznosi 188 dana, dok je prosječan vremenski period od potpisivanja do efektivnosti 728 dana (Tabela br. 3 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (EIB)).

Tabela br. 3 Pregled vremena sticanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (EIB-BiH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Koridor Vc druga faza	22.8.2012.	143	1/13 od 17.01.2013.	322	03.7.2013.
Autoput Banja Luka -Doboj	16.12.2013.	94	5/14 od 20.3.2014.	46	01.02.2014.
Obnovljiva energija HE Vranduk	30.06.2014.	120	20/14 od 30.10.2014.	610	29.02.2016.
Distribucija električne energije u BiH -B	19.5.2014.	181	21/14 od 20.11.2014.	468	03.03.2016.
Distribucija električne energije u BiH -C	19.5.2014.	181	21/14 od 20.11.2014.	651	26.02.2016.
Koridor Vc Počitelj-Bijača	11.11.2014.	148	2/15 od 9.4.2015.	615	13.7.2016.
Modernizacija cesta FBiH	23.02.2016.	306	7/16 od 29.12.2016.	496	23.06.2017.
Bolnice u RS/B	29.12.2016.	283	10/17 od 12.10.2017.	322	10.11.2017.
Koridor Vc Zenica Sjever	26.4.2018.	144	9/18 od 20.9.2018.	256	03.01.2019.
Autoput Banja Luka-Doboj/ B	13.03.2018.	243	7/18 od 16.8.2018.	300	03.01.2019.
Mjere zaštite od poplava RS	17.12.2019.	291	15/20 od 08.10.2020.	306	13.10.2020.
Vodovod i kanalizacija u RS II	17.12.2019.	291	15/20 od 08.10.2020.	306	13.10.2020.
Koridor Vc Centralni dio	27.02.2020.	198	16/20 od 15.10.2020.	349	11.02.2021.
Sarajevska zaobilaznica	17.07.2006	14	5/07 od 31.7.2007.	5157	11.02.2021.
Prosječan broj dana		188		728	

Vremena stjecanja efektivnosti i ratifikacije ugovora sa Svjetskom bankom iskazana su tabelom br.4.

Tabela br. 4 Pregled vremena stjecanja ratifikacije i efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (WB-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Jačanje zdravstvenog sektora	05.9.2005.	206	3/06 od 1.4.2006	219	04.12.2005.
Registiranje zemljišta	21.8.2006.	230	1/07 od 11.4.2007	235	13.4.2007.
Program energetske zajednice	21.8.2006.	230	1/07 od 11.4.2007	235	13.4.2007.
Avijarna influenza - priprema	31.8.2007.	175	1/08 od 25.2.2008	210	28.03.2008.
Poljoprivreda i ruralni razvitak	31.8.2007.	175	1/08 od 25.2.2008	179	26.02.2008.
Razvitak lokalne zajednice - dodatak	05.6.2007.	144	11/07 od 29.10.2007	181	02.11.2007.
Cestovna infrastruktura i sigurnost	22.5.2008.	113	8/08 od 15.9.2008	120	19.9.2008.
Upravljanje krutim otpadom 2	25.6.2009.	103	9/09 od 8.10.2009	122	25.10.2009.
Drugi projekat upravljanja krutim otpadom	25.6.2009.	103	9/09 od 8.10.2009	120	23.10.2009.
Mala i srednja poduzeća (SME)	18.2.2010.			179	16.8.2010.
Otpadne vode u Sarajevu	17.03.2010.	142	8/10 od 9.8.2010	120	15.07.2010.
Programski razvitak politike javne potrošnje	03.6.2010.	108	11/10 od 21.9.2010.	120	01.10.2010.
Prvo programsko financiranje za razvojnu politiku javne potrošnje	03.6.2010.	108	11/10 od 21.9.2010.	120	01.10.2010.
Potporna mrežama soc. sigurnosti i zapošljavanja	11.5.2010.	130	11/10 od 21.9.2010.	149	07.10.2010.
Dodatno finansiranje za jačanje zdravstvenog sektora	05.7.2011.	167	10/11 od 22.12.2011.	175	27.12.2011.
Razvitak navodnjavanja	24.7.2012.	135	5/13 od 19.3.2013.	248	29.03.2013.
Poboljšanje pristupa SME	24.7.2012.	135	5/13 od 19.3.2013.	268	18.4.2013.
Prosječan broj dana		134		176	

Sporazumi sa WB koji su zaključeni u periodu od 2005.-2013. godine zaključeni su uz prosječan broj dana od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku iznosi u trajanju od 134 dana, dok je prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti ostvaren u trajanju od 176 dana (Tabela br. 4 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (WB)).

Tabela br. 5 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (WB-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Registiranje nekretnina	25.01.2013.	227	17/13 od 12.9.2013.	208	21.8.2013.
Žurni oporavak od poplava	21.7.2014.	23	13/14 od 14.8.2014.	36	26.8.2014.
Zaštita od poplava Drine	10.9.2014.	209	2/15 od 9.4.2015	294	01.7.2015.
Energetska učinkovitost t dio A	29.10.2014.	181	3/15 od 30.4.2015	210	27.5.2015.
Energetskaučinkovitost t dio B	29.10.2014.	181	3/15 od 30.4.2015	210	27.5.2015.
Razvojna politika poslovnog ambijenta	15.01.2015.	249	8/15 od 24.9.2015	258	30.9.2015.
Modernizacija cestovnog sektora u FBiH	9.11.2016.	264	7/17 od 3.8.2017	329	04.10.2017.
Podrška zapošljavanju	03.5.2017.	589	11/17 od 14.12.2017	268	26.01.2018.
Razvojna politika javnih financija	25.5.2017.	260	1/18 od 15.02.2018.	285	06.03.2018.
Jačanje bankarskog sektora	31.10.2017.	162	2/18 od 12.4.2018.	359	25.10.2018.
Rekonstrukcija željeznica RS	06.03.2018.	527	8/18 od 23.8.2018.	178	31.8.2018.
Dodatno financiranje za en. učinkovitost	18.1.2019.	398	2/20 od 26.2.2020.	418	11.03.2020.
Žurni projekat COVID-19	13.5.2020.	97	11/20 od 20.8.2020.	111	01.9.2020.
Registiranje nekretnina	02.7.2020.	133	19/20 od 15.12.2020.	168	17.12.2020.
Projekat upravljanjem Nervevom i Trebišnjicom	9.9.2008	166	1/09 od 25.02.2009		
Prosječan broj dana		244		238	

Sporazumi zaključeni sa WB u periodu 2013.-2020. godine ratificirani su uz prosječan broj dana od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku u trajanju od 244 dana, dok je prosječan vremenski period od potpisivanja do efektivnosti iznosio 238 dana (Tabela br. 5 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u periodu 2013.-2020. godina (WB)).

Ostvarena vremena ratifikacije i efektivnosti ugovora sa EBRD data su tabelom br.6 i tabelom br.7.

Tabela br. 6 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (EBRD -BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Željeznice 2	09.12.2005.	186	07/06 od 15.6.2006.	58	07.02.2006.
Električna energija 3	01.02.2006.	298	14/06 od 20.11.2006.	301	29.11.2006.
Zračni saobraćaj	01.08.2006.	146	16/06 od 27.12.2006.	153	01.01.2007.
Kanalizacioni sustav Bijeljina	17.7.2007.	233	2/08 od 10.03.2008.	458	17.10.2008.
Elektro-energetski sustav	13.12.2007.	213	6/08 od 16.07.2008.	384	31.12.2008.
Koridor Vc	28.10.2008.	190	4/09 od 08.05.2009.	332	25.9.2009.
Petlja Mahovljani	16.12.2009.	141	5/10 od 27.5.2010.	215	19.7.2010.

Gasificiranje SB Kantona	27.01.2010.	208	9/10 od 25.8.2010.	244	28.9.2010.
Agencija za osiguranje depozita	27.01.2010.	234	11/10 od 21.9.2010.	757	21.02.2012.
Vodovod i kanalizacija Bijeljina	23.7.2010.	412	6/11 od 15.9.2011.	488	23.11.2011.
Obilaznica Brčko distrikt BiH	29.11.2011.	305	12/12 od 4.10.2012.	1236	24.4.2015.
Gradske prometnice Sarajevo	27.10.2011.	317	10/12 od 14.09.2012.	732	28.10.2013.
Autoput Banja Luka - Doboj faza 1	26.4.2012.	206	14/12 od 22.11.2012.	232	14.12.2012.
Prosječan broj dana		238		430	

Sporazumi sa EBRD-om koji su zaključeni u razdoblju od 2005.-2013. godine imali su prosječno vrijeme od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku u trajanju od 238 dana, dok je prosječan vremenski razdoblje od potpisivanja do efektivnosti ostvaren u trajanju od 430 dana (Tabela br. 6 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (EBRD)).

Tabela br. 7 Pregled vremena stjecanja ratifikacije i efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (EBRD-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Vodopokrba Čapljina	03.4.2012.	213	16/12 od 6.12.2012.	764	07.5.2014.
Centralno grijanje u Prijedoru	24.12.2014.	263	6/15 od 20.08.2015	312	01.11.2015.
Vodopokrba Gradačac	24.12.2014.	209	5/15 od 23.07.2015.	1283	29.6.2018.
Koridor Vc 2	22.12.2015.	621	4/16 od 8.09.2016.	828	29.03.2018.
Regionalni vodovod Plava voda	19.11.2015.	159	2/16 od 28.04.2016	1289	02.7.2019.
Vodovod Visoko	31.8.2016.	186	2/17 od 16.03.2017.	552	06.03.2018.
Koridor Vc 2 nastavak	22.12.2016.	221	7/17 od 3.8.2017.	463	29.03.2018.
Ceste FBiH - popravka nakon poplava i modernizacija	13.7.2016.	206	1/17 od 9.2.2017.	1042	31.5.2019.
Luka Brčko	22.12.2016.	221	7/17 od 3.08.2017.	1058	15.11.2019.
Sarajevo voda	11/05/2017	274	1/18 od 15.02.2018.	624	25.01.2019.
Koridor Vc u RS 1 dio	27.12.2017.	229	7/18 od 16.08.2018.	531	12.6.2019.
Koridor Vc dio 3	12.9.2018.	529	2/20 od 26.02.2020.	441	26.11.2020.
Poboljšanje en. efik. u bolnici Zenica	27.06.2018.	604	2/20 od 26.02.2020.		
Živinice regionalna deponija otpada	20.11.2019.	283	14/20 od 03.9.2020.	362	16.11.2020.
Koridor Vc Obilaznica Doboj	09.5.2019.	287	2/20 od 26.02.2020.	353	26.4.2021.
Javni prijevoz Sarajevo	05.02.2020.	250	16/20 od 15.10.2020.	281	16.11.2020.
Javni prijevoz Sarajevo-dio 2	05.02.2020.	250	16/20 od 15.10.2020.	360	01.02.2021.
Gradske prometnice Sarajevo	25.6.2020.	224	1/21 od 9.2.2021.	294	15.4.2021.
Projekat obnove elektrodistribucije	1.2.2006.	289	14/06 od 20.11.2006.	308	6.12.2006
Prosječan broj dana		290		619	

Sporazumi zaključeni sa EBRD-om u razdoblju 2013.-2020. godine administrirani su uz prosječan broj dana od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku od 290 dana, dok

je ostvareno prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti 619 dana (*Tabela br. 7 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (EBRD-BIH)*).

Razdoblja administriranja u postupku zaključivanja financijskih ugovora sa KfW bankom iskazani su tabelama 8 i 9.

Tabela br. 8 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (KfW-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Sanacija HE Rama	23.08.2008.	121	12/08 OD 24.12.2008.	243	21.04.2009
Vodoopskrba i kanalizacija za Banja Luku	24.11.2009.	156	4/10 od 30.04.2010.	487	22.03.2011
Vjetroelektrana Mesihovina	23.02.2010.	254	9/10 od 25.8.2010.	561	7.7.2011
Struja SCADA	11/2/2011.			234	19.06.2012
Prosječan broj dana		177		381	

Sporazumi sa KfW-om koji su zaključeni u razdoblju od 2005.-2013. godine vezali su u prosjeku 177 dana od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku, dok je prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti 381 dan (*Tabela br. 8 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (KfW)*).

Tabela br. 9 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (KfW -BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Sanacija HE Trebinje 1, faza III	26.03.2013.	221	20/13 od 7.11.2013.	311	07.02.2014
Vjetroelektrana Podveležje	16.12.2013.	142	6/14 od 8.5.2014.	270	16.09.2014
Voda i kanalizacija u BiH II	26.03.2013.	759	3/15 od 30.4.2015.	409	13.05.2014
Hidroelektrana Janjići	30.06.2014.	106	19/14 od 16.10.2014.	78	16.09.2014
Pumpna hidroelektrana Vrilo	30.06.2014.	300	3/15 od 30.4.2015.	271	30.03.2015
Vjetroпарк Hrgud	8.11.2017.	183	2/18 od 12.4.2018.	215	12.06.2018
Rehabilitacija pumpno-akumulacijske HE Čapljina	27.12.2019.	240	13/20 od 27.08.2020.	315	11.11.2020
Prosječan broj dana		278		267	

Sporazumi zaključeni sa KfW-om u razdoblju 2013.-2020. godine administrirani su u prosjeku za 278 dana od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku, dok je ostvareno prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti od 267 dana (*Tabela br. 9 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (KfW)*).

Karakteristična vremena sticanja efektivnosti ugovora koje je BiH zaključila sa SFD pokazana su tabelom 10 i 11.

Tabela br. 10 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (SFD -BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Opremanje četiri bolnice	7.06.2009.	154	10/09 od 11.11.2009	254	21.02.2010
Gradska magistrala u Zenici	4.08.2011.			224	18.03.2012
Prosječan broj dana		154		239	

Sporazumi sa SFD-om koji su zaključeni u razdoblju od 2005.-2013. Godine vezali su u prosjeku 154 dana od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku, dok je prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti trajao 239 dana (*Tabela br. 10 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (SFD)*).

Tabela br. 11 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (SFD -BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Razvitak infrastrukture u Goražđu	5.10.2016.	124	1/17 od 9.02.2017	160	15.03.2017
Projekat razvitka infrastrukture Općine Stari Grad	25.07.2018.	67	10/18 od 2.10.2018	196	11.02.2019
Izgradnja i obnova određenog broja bolnica u BiH	25.07.2018.	122	27.11.2018	188	07.02.2019
Prosječan broj dana		104		181	

Sporazumi sa ovom institucijom zaključeni u razdoblju 2013.-2020. godine ratificirani u prosjeku za 104 dana, dok je prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti 181 dana (*Tabela br. 11 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u periodu 2013.-2020. godina (SFD)*).

Ostvarena vremena zaključivanja ugovora sa KFAD iznijeta su u tabeli 12 I 13.

Tabela br. 12 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (KFAD-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Autocesta Kakanj- Donja Gračanica	24.11.2009.	183	5/10 od 27.5.2010.	970	24.07.2012.

Prosječan broj dana		183		970	
----------------------------	--	------------	--	------------	--

Sporazumi sa KFAD-om koji su zaključeni u razdoblju od 2005.-2013. godine imali su prosječan broj dana od potpisivanja sporazuma do objave u Sl. Glasniku 183 dana, dok je prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti 970 dana (*Tabela br. 12 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (KFAD)*).

Tabela br. 13 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (KFAD-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Autocesta Nemila- Donja Gračanica	19.02.2019.	374	4/20 od 3.3.2020	637	26.11.2020
Prosječan broj dana		374		637	

Sporazumi zaključeni sa KFAD -om u razdoblju 2013.-2020. godine ratificirani su u prosjeku tijekom 374 dana (vrijeme od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku) , dok je prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti 637 dana (*Tabela br. 13 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (KFAD)*).

Tabela br. 14 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (OPEC fond-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Sarajevska zaobilaznica	20.7.2005.	813	10/07 od 18.10.2007.	1264	09.01.2009.
Unapređenje ruralnog poduzetništva	20.03.2007.	219	11/07 od 29.10.2007.	341	01.12.2007.
Rekonstrukcija željeznica Sarajevo-Bradina	21.4.2008.	144	8/08 od 15.9.2008.	258	09.01.2009.
Unapređenje uvjeta života na selu	07.4.2010.	164	11/10 od 21.9.2010.	854	16.8.2012.
Stambena obnova	23.02.2011.	251	8/11 od 04.11.2011.	533	16.8.2012.
Prosječan broj dana		318		650	

Sporazumi sa OPEC fond -om koji su zaključeni u periodu od 2005.-2013. Godine ratificirani su u prosjeku tijekom 318 dana , dok je prosječno vremensk razdoblje od potpisivanja do efektivnosti 650 dana (*Tabela br. 14 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (OPEC fond)*).

Tabela br. 15 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (OPEC fond-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Koridor Vc poddionica Klopče-Donja Gračanica - A	03.9.2014.	237	3/15 od 30.4.2015.	578	06.4.2016.
Koridor Vc poddionica Klopče-Donja Gračanica - B	03.9.2014.	237	3/15 od 30.4.2015.	1325	23.4.2018.
Razitak ruralnog poduzetništva	27.4.2016.	207	6/16 od 24.11.2016.	361	28.4.2017.
Koridor Vc Nemila-Donja Gračanica Komponenta A	30.8.2018.	548	4/20 od 03.3.2020.	568	14.7.2020.
Koridor Vc Nemila-Donja Gračanica Komponenta B	30.8.2018.	548	4/20 od 03.3.2020.	569	14.7.2020.
Prosječan broj dana		355		680	

Sporazumi zaključeni sa OPEC fond -om u periodu 2013.-2020. godine ratificirani su tijekom 355 dana, dok je prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti 680 dana (Tabela br. 15 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (OPEC fond)).

Tabela br. 16 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (IFAD-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Unapređenje ruralnog poduzetništva	28.9.2006.	275	5/07 od 31.07.2007.	380	18.10.2007.
Poboljšanje životnih uvjeta na selu	09.12.2009.	168	5/10 od 27.5.2010.	169	28.5.2010.
Prosječan broj dana		221		274	

Sporazumi sa IFAD -om zaključeni u periodu od 2005.-2013. godine, ratificirani su tijekom 221 dana, dok je prosječno vremensko razdoblje od potpisivanja do efektivnosti 274 dana (Tabela br. 16 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2005.-2013. godina (IFAD)).

Tabela br. 17 Pregled vremena stjecanja ratifikacije I efektivnosti zaključenih kreditnih ugovora u periodu 2013.-2020. godina (IFAD-BIH)

Naziv projekta	Datum potpisivanja	Ukupno dani od potpisivanja do objave u Sl. glasniku (br. i datum)	Objava u Sl. glasniku (br. i datum)	Ukupno dana od potpisivanja do efektivnosti	Datum efektivnosti
Raziak ruralnog poslovanja	20.12.2013.	138	6/14 od 8.5.2014.	96	26.03.2014.
Program razvitka konkurentnosti	23.03.2016.	353	2/17 od 16.3.2017.	419	22.5.2017.

u ruralnim područjima				
Prosječan broj dana		245		257

Sporazumi zaključeni sa IFAD-om u razdoblju 2013.-2020. godine administrirani su uz prosječan broj dana od potpisivanja sporazuma do njegove objave u Sl. Glasniku u vremenu od 245 dana, dok je prosječno vremenskorazdoblje od potpisivanja do efektivnosti 257 dana (*Tabela br. 17 Pregled zaključenih kreditnih ugovora u razdoblju 2013.-2020. godina (IFAD)*).

Novi Zakon je objavljen u „Sl Glasniku BiH“, 32/13 dana 29.04.2013.godine i u člancima , 19b; 19c; 19d; 19e; i 19f i 19e su dati rokovi koji preciziraju maksimalno vrijeme u pojedinim karakterističnim fazama postupka ratifikacije za ugovore kojim je Bosna i Hercegovina preuzela kreditne i druge financijske obveze. Ukupno maksimalno vrijeme postupka ratifikacije je od potpisivanja sporazuma do donošenja Odluke o ratifikaciji Predsjedništva BiH 41 dan, s tim da je predviđeno održavanje i žurnih sjednica institucija uključenih u postupak ratificiranja .Vremena za objavu Odluke o ratifikaciji ovakvih međunarodnih ugovora u „Sl. Glasniku BIH“ nisu izmjenjena. Rok za objavu Odluke o ratifikaciji međunarodnog ugovora je ostao najkasnije od 90 dana od dana donošenja Odluke o ratifikaciji.

Poseban problem predstavljaju vremena potrebna za potpisivanje supsidijarnog ugovora koji predstavlja dio aktivnosti postupka zaključivanja međunarodnog ugovora. Zaključivanjem supsidijarnog ugovora Bosna i Hercegovina prenosi pravo i obveze na entitet ili Brčko Distrikt BiH ili na instituciju na državnoj razini ovisno od alokacije sredstava po osnovnom ugovoru, sukladno odredbama međunarodnog ugovora.

Ministarstvo financija i trezora nije u mogućnosti uputiti zahtijev za izdavanje Pravnog mišljenja, kada je to zahtijevano, prema Ministarstvu pravde BiH dok se ne zaključi supsidijarni ugovor i samim tim nije u mogućnosti dostaviti završni akt neophodan za efektivnost drugoj ugovornoj strani po međunarodnom ugovoru i u tom slučaju kasni sa ispunjenjem preuzetih obveza.

U *Tabeli br. 18* data su vremena pripreme i potpisivanja supsidijarnih ugovora, te se može zaključiti da je u velikom broju slučajeva postupak ratifikacije završen prije potpisivanja supsidijarnog ugovora. Nepotpisivanje supsidijarnog ugovora znači da entitet na kojeg su alocirana sredstva po međunarodnom ugovoru nije završio svoju proceduru prihvatanja zaduženja na svojoj vladi odnosno Parlamentu/Skupštini.

Tabela br. 18 Pregled vremena pripreme i potpisivanja supsidijarnih ugovorapa (po ugovorima između EBRD-BIH) između BiH i FBiH, i BiH i RS

Projekti Evropske banke za onovu i razvoj (EBRD)	Završena ratifikacija/objavljen u Službenom glasniku BiH	Pripremljen i dostavljen Supsidijarni sporazum	Potpisan Supsidijarni sporazum
Ugovor o grantu (Projekat poboljšanja energetske učinkovitostii u Bolnici Zenica) REEP (49431)	16.03.2020	11.10.2018	Nije potpisan
Ugovor o zajmu (Projekat poboljšanja energetske učinkovitosti Bolnici Zenica) (49431)	26.02.2020	11.10.2018	Nije potpisan

Ugovor o zajmu (Projekat Koridor Vc u FBiH Dio 3) (49058)	26.02.2020	14.11.2018	23.10.2020
Ugovor o grantu (Regionalni vodovod Plava voda) EBRD-SIDA (46201)	22.07.2020	11.3.2020	24.11.2020
Ugovor o zajmu (Koridor Vc - obilaznica Doboje) (50603)	26.02.2020	22.07.2019	18.02.2021
Ugovor o grantu (Koridor Vc u RS - Dio 1) EBRD-EWBJF (49053)	13.05.2020	9.10.2019.	29.07.2020

Zaključivanje međunarodnih ugovora kojim se Bosni i Hercegovini dodjeljuju grant sredstva radi financiranja ili kofinanciranja projekata koji se već financiraju sredstvima kredita također imaju svoje rokove za efektivnost, rokove za povlačenje sredstava, financijske obveze u implementaciji sredstava zavisno od ugovorne strane kao davatelja granta, uvjete za vraćanje u slučajevima nenamjenskog trošenja kao i druge financijske obveze definirane u međunarodnom ugovoru. Poseban je problem ukoliko se jedan projekat financira procentom, dijelom iz kreditnih, i dijelom iz grant sredstava koji može dovesti do zastoja u implementaciji projekta zbog zastoja u procesuiranju zaključivanja grant aranžmana.

Nekada su rokovi za efektivnost grant aranžmana jako kratki i kašnjenje u postupku zaključivanja mogu dovesti do gubitka grant sredstava koji su vrlo značajni.

Zakon o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora („Sl.glasnik BiH“, broj 29/00 i 32/13 u dijelu žurnog postupka ratifikacije, članu 19b; 19c; 19d; 19e; i 19f, definira da postupak ratifikacije međunarodnih ugovora primjenjuje se prilikom zaključivanja međunarodnog ugovora kojim Bosna i Hercegovina preuzima kreditne i druge financijske obveze – kreditne aranžmane.“ Iz navedenog proizilazi da međunarodni ugovori kojim Bosna i Hercegovina preuzima druge financijske obaveze, a koje nisu kreditni aranžmani, ne mogu koristiti zakonsku pogodnost žurne ratifikacije, što predstavlja dodatni problem u brzom procesuiranju zaključivanja ovakvih međunarodnih ugovora.

Uzimajući u obzir sve navedene podatke do kojih se došlo analizirajući navedene sporazume i vremena koja su potrebna za ratifikaciju i efektivnost istih, može se reći da nije nastupio željeni efekat ni nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora.

III Posljedice kašnjenja efektivnosti

Posljedice kašnjenja efektivnosti mogu dovesti do otkazivanja ugovora, kašnjenja u implementaciji projekata što je u izravnoj vezi sa razdobljem povlačenja sredstava utvrđenim u ugovoru, financijskim implikacijama na zahtijevana produženja i plaćanja troškova na raspoloživa, a neiskorištena sredstva, čija je osnovica u startu najveća, kao i negativnog stava međunarodnih finansijskih institucijau pogledu kredibilitnosti Bosne i Hercegovine.

Commitment fee ili provizija na raspoloživa i nepovučena sredstva predstavlja trošak koji se obračunava u skladu sa sa generalnim uvjetima nekih od kreditora i kao takav ugrađen je u standardne uvjete poslovanja ino-kreditora.

Visina obračunatih sredstava po osnovi ovog troška, prije svega, ovisi od visine ugovorenih sredstava, datuma potpisivanja i efektivnosti sredstava, ali u najvećoj mjeri od realiziranja ugovorene dinamike implementacije sredstava za projekte za čiju namjenu su sredstava i posuđena.

Obračun takvog troška je definiran u generalnim uvjetima kreditora i počinje nakon dva mjeseca od potpisivanja ugovora. U slučaju kašnjenja u postupku zaključivanja ugovora stopa od 0,50% godišnje kod Europske banke za obnovu i razvitak (EBRD); stopa od 0,25% godišnje kod Svjetske banke IBRD i stopa od 0,25% godišnje kod Njemačke banke za razvoj (KfW), se primjenjuje na puni iznos dodjeljenih sredstava nakon isteka perioda koji je definiran u ugovoru i generalnim uvjetima kreditora. Naplata takvih troškova je moguća tek nakon stupanja ugovora na snagu. Shodno gore navedenom kašnjenje u postupka zaključivanja ugovora po osnovu čekanja na ratificiranje i efektivnost imaju značajne posljedice kao što su:

- Odložena efektivnost ugovora naznačeni prema uvjetima u svakom ugrožava ugovorne obveze i obaveze kofinanciranja projekata,
- Odložena je implementacija projekata i ugroženi rokovi raspoloživosti sredstava naznačeni u svakom ugovoru,
- Period odgode plaćanja glavnice teče od datuma potpisivanja ugovora, tako da je taj period odgode smanjen u odnosu na period implementacije projekta,
- Povećani troškovi na raspoloživa, a nepovučena sredstva za razdoblje kašnjenja.

Dodatne posljedice kašnjenja se mogu otežati:

- Uvejte za provedbu ključnih reformi u Bosni i Hercegovini,
- Dovesti u pitanje i odložiti nova projektna rješenja,
- Otežati proces razvitka,
- Usporiti dostupnost izvora financiranja i utjecati na pad javnih investicija,
- Usporavaju se aktivnosti na ostvarenju ciljeva projekata,
- Slabljenje potpoe ekonomskoj politici zemlje i programima reformi usuglašenim sa ključnim financijskim partnerima.

U *Tabela br. 19* dat je pregled ugovora koji imaju naglašene finansijske implikacije po osnovu čekanja na ratificiranje:

Tabela br. 19 Pregled sporazuma koji imaju finansijske implikacije

Projekti Evropske banke za onovu i razvoj (EBRD)	Potpisivanje	Iznos zajma	Naknada za neiskorištena sredstva zajma (Commitment Charge)	Napomena
Ugovor o zajmu (Projekat poboljšanja energetske učinkovitosti u Bolnici Zenica) (49431)	27.6.2018.	10.000.000,00 EUR	0,50 % godišnje (Prema standardnim uvjetima Banke obračunava se 60 dana nakon datuma Ugovora o zajmu i dospijeva za plaćanje sa danom efektivnosti ugovora)	Commitment Charge se obračunava 60 dana nakon datuma Ugovora o zajmu na kompletan iznos zajma
Ugovor o zajmu (Projekat Koridor Vc u FBiH Dio 3) (49058)	12.9.2018.	180.000.000,00 EUR	0,50 % godišnje (prema Standardnim uvjetima Banke obračunava se 60 dana nakon datuma Ugovora o zajmu i dospijeva za plaćanje sa danom efektivnosti ugovora)	Iznos zajma je podijeljen u dvije tranše: Tranša A 120,0 miliona eura i Tranša B 60,0 miliona eura; Prema ugovoru Commitment Charge se obračunava 120 dana nakon datuma Ugovora za Tranšu A, dok se za Tranšu B obračunava 60 dana nakon što Banka proglasi dostupnost Tranše B

Ugovor o zajmu (Koridor Vc - obilaznica Doboj) (50603)	9.5.2019.	210.000.000,00 EUR	0,50 % godišnje (prema Standardnim uvjetima Banke obračunava se 60 dana nakon datuma Ugovora o zajmu i dospijeva za plaćanje sa danom efektivnosti ugovora)	Commitment Charge se obračunava 60 dana nakon datuma Ugovora o zajmu na kompletan iznos zajma
--	-----------	--------------------	---	---

IV Mogućnosti rješavanja

Efekti koji se žele postići u pravovremenom procesuiranju međunarodnih finansijskih ugovora su:

- skraćivanje vremena pripreme, odobrenja i ratifikacije međunarodnih finansijskih ugovora uključujući i vrijeme objave na zakonom propisano razdoblje ne duži od 90 dana od potpisivanja ugovora ili do vremena kako je to konkretizirano u pojedinim ugovorima,
- poboljšanje transparentnosti o postupku zaključivanja pojedinačnih ugovora,
- razviti detaljne procedure za zaključivanje međunarodnih finansijskih ugovora i osigurati njihovu dokumentovanost,
- permanentno pratiti vrijeme i troškove postupka pripreme, zaključivanja i implementacije međunarodnih finansijskih ugovora, te na toj osnovi povećati učinkovitost mjerodavnih institucija.

V Zaključak

Na temelju predhodnog predlažemo da Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donese sljedeće Zaključke:

- Usvaja se Informaciju o aktuelnim problemima stjecanja efektivnosti i mogućnostima njihovog rješavanja u postupku zaključivanja međunarodnih finansijskih ugovora;
- Zadužuje se Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine da permanentno prati postupak zaključivanja međunarodnih finansijskih ugovora i redovito izvješćuje Vijeće ministara BiH
- Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine će na svojoj internet stranici objaviti tehnički prilagođene sadržaje iz ove informacije.
- Zadužuje se Ministarstvo vanjskih poslova da analizira mogućnost poboljšanja zakonskog rješenja u dijelu žurnog postupka ratifikacije međunarodnih finansijskih sporazuma kojima se dodjeljuju nepovratna (grant) finansijska sredstva BiH , kao i da predloži moguće prilagođavanje rokova objave međunarodnih finansijskih ugovora u „Službenom glasniku BiH“.